

" ...

I. İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ :

Dava dilekçesinde iptal gerekçesi olarak özetle şunlar ileri sürülmüştür.

Cumhuriyet niteliklerini belirleyen Anayasa'nın 2. maddesi, devletin bir hukuk devleti olduğunu belirtmekte, 4. maddesi ise devletin bu niteliğinin değiştirilemeyeceğini ve değiştirilmesinin teklif edilemeyeceğini emretmektedir.

Hukuk devletine herkes ve her organ, hukuka uymak zorundadır. Herkesin hukuka uymak ve ona tâbi olmak zorunluluğu, herkes için bir temel güvencedir. Hukuk güvencesi olmayan yerde hukuk devletinden, hukukun üstünlüğünden ve demokrasiden söz edilemez. Herkesin olduğu gibi, kanun yapan yasama organının da hukuka uymak zorunluluğu vardır. Yasama organının şekil olarak kanun niteliği verdiği kaidelerin, Anayasa'nın ve hukukun genel kurallarıyla çelişmesi, hukuk devleti prensibini zedeler ve giderek ortadan kaldırır.

Türk hukukunda özel hukuk tüzelkişilerinin nasıl doğacakları ve hangi koşullarda bir hukuk süjesi olabilecekleri, yasalarla ve hukukun konuya ilişkin temel ilkeleriyle belirlenmiştir. Bir özel tüzelkişisi olan vakıf ise, belli bir miktar malın, belli bir amaca tahsisi ile meydana gelir. Burada esas olan, bir malı belli bir amaca tahsis eden, vakfeden şahsın, yani vâkıfın iradesidir. Vâkıf, kendi iradesi ile yeterince malı bir amaca tahsis ederek vakfı oluşturur. Kanunla Vakıf kurulamaz. Vakfın doğuş kaynağı, şahsın iradesidir. Böyle bir irade olmaksızın vakıf doğmaz. Başka bir yolla vakıf oluşturmak hukuka uymaz.

Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı Kanunu'nun 1. maddesinde : "Bu Kanunun amacı, milli harp sanayimizin geliştirilmesi, yeni harp sanayi dallarının kurulması, harp silah araç ve gereçlerinin satın alınması suretiyle Türk Silahlı Kuvvetlerinin savaş gücünün arttırılmasına katkıda bulunmak üzere Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı'nın kurulmasını sağlamaktır." denmektedir. Kanunun 2. maddesinde ise, "Bu Kanunla Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı kurulur. Vakfın kurucuları; Milli Savunma Bakanı, Genelkurmay 2 nci Başkanı, Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarı ve Savunma Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanıdır. Vakfın senedi, Milli Savunma Bakanı tarafından Türk Kanunu Medenisindeki hükümlere göre tescil edilir." şeklindeki kuralar yer almakta ve böylece bir özel hukuk tüzelkişisi olan vakıf, kanunla kurulmaktadır.

Oysa ki, yukarıda açıklandığı gibi, Türk hukukuna göre, vakıf birey veya bireylerin özgür iradeleri ile kurulur.

Anayasa'nın "Başlangıç" bölümünün 5 inci paragrafında "...hiç bir kişi ve kuruluşun... hukuk düzeni dışına çıkamayacağı" belirtilmektedir. Oysa kanunla vakıf kurulmasını sağlayan, Yasanın 1. ve 2 nci maddelerindeki hükümlerle hukuk düzeni dışına çıkmış olduğu bir gerçek olarak ortadadır.

Anayasa'nın 33. maddesinde dernekler için saptanan ilkeler, vakıflar için de geçerlidir. Çünkü, aynı maddenin son fıkrasında bu husus açıkça belirtilmiştir. Bu maddenin başlığı; "Dernek kurma hürriyeti"dir. Anayasa'nın 176. maddesi, kenar başlıkların, maddenin konusunu gösterdiğini ifade ettiğine göre, Anayasa'nın 33. maddesinin konusu da "dernek kurma hürriyeti" olmaktadır. Sözü edilen maddedeki kurallar birlikte değerlendirildiğinde vakıf kurmanın bir hak ve bir özgürlük olduğu anlaşılmaktadır.

Dava konusu edilen Yasanın 1. maddesi ve 2. maddesinin ilk fıkrası vakıf kurmayı öngördüğü gibi, 2. maddenin ikinci fıkrası da vakfı kimlerin kuracağını ve vakfın senedinin kim tarafından tescil ettirileceğini belirtmekte ve böylece bu şekilde düzenleme kanun zoruyla belli kişilerce vakıf kurulmasını sağlamaktadır. Kişinin iradesinin kanun yoluyla zorlandığı durumda ise, haktan ve özgürlükten sözetmeye olanak yoktur.

Türk hukukunda vakıf kurmanın ilkeleri belidir. Vakıflar bu ilkelere göre kurulmakta ve işlemektedir. Oysa, "Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı" şahısların iradesiyle ve diğer koşulları gerçekleştirerek değil, kanunla kurulmaktadır. Bu, bir ayrıcalık yaratmakta olup, eşitlik ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı Kanununun 2. maddesinin son fıkrasında; "Bu amaçla başka bir vakıf kurulamaz" denmektedir. Anayasa'nın 33. maddesinin vakıf kurmayı bir hak ve özgürlük olarak kabul etmesi karşısında, bu fıkradaki hükmün, eşitlik ilkesi ve demokratik toplum düzeninin gerekleriyle bağdaşmadığı açıktır.

Bu Kanunun Geçici 1. maddesinin ilk fıkrasında : "Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakıflarının menkul ve gayrimenkul malları, nakit mevcudu, her türlü hakları, alacak ve borçları; herhangi bir karara gerek kalmaksızın, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfına intikal eder. Devir, teslim ve terkin işlemleri sözü edilen süre zarfında vakıfların yönetim kurulunca yerine getirilir. Yukarıda fıkroda yazılı sürede işlemlerin yapılmaması halinde, sürenin hitamında, devir, teslim ve terkin işlemleri kanunen yapılmış sayılır. Devir işlemlerinin tamamlandığı tarihte ve herhalde birinci fıkradaki sürenin hitamında, bu üç vakfın hükmü şahsiyeti sona erer." denmektedir.

Bu madde ile birer özel hukuk tüzelkişisi olan Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakıflarının menkul ve gayrimenkul mallarıyla, nakit mevcudu ve her türlü haklarına el konmakta ve bunlar, yeni kurulan "Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı'na verilmektedir. Daha da vahimi, belli bir süre içerisinde bu varlıklar devredilmezse, devredilmiş sayılarak yeni malikin mülkiyetine geçmiş olacaktır.

Bu, bir el koymadır, müsadere. Hukukun üstünlüğü ile bağdaşmamaktadır. Ayrıca belli bir süre sonra bu vakıflara ait varlıkların yeni vakfın mülkü olacağı hususundaki hüküm, haksız iktisaba da sebebiyet vermektedir.

Bir önemli nokta da, tüzelkişiliklerine son verilen bu vakıfların vakıf senetlerinde, tüzelkişiliğin son bulması halinde mal varlıklarının nereye intikal edeceği belirtilmiştir. Geçici maddedeki bu hükümler ise tüzelkişinin mal varlığı üzerindeki tasarruf hakkını da ortadan kaldırmaktadır. Böyle bir düzenlemenin, Anayasa'nın öngördüğü mülkiyet hakkı, hukuksal güvence, hukukun üstünlüğü ve hukuka bağlı kalınması gereği ile bağdaştığı düşünülemez.

Anayasa'nın 33. maddesi; Dernekler gibi vakıfların da, nasıl son bulacağını, dağılacağını ve kapatılacağını düzenlemektedir.

Buna göre, özetle, vakıflar; kuruluş, amaç ve şartlarını kaybetmeleri veya kanunun öngördüğü yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde kendiliğinden, kanunda belirtilen hallerde de hâkim kararı ile kapatılmaktadır. Oysa, sözü edilen bu üç vakfın, kendiliğinden dağılmalarını gerektiren bir durum olmadığı gibi, hâkim hükmüyle kapatılmalarını gerektiren

Esas Sayısı : 1987/17
Karar Sayısı : 1987/19

bir hal de bulunmamasına rağmen, Anayasa'nın 33. maddesinin öngörmediği bir biçimde kanun ile kapatılmaktadır.

17/6/1987 günlü, 3388 sayılı Yasanın 1. ve 2. maddeleriyle geçici 1. maddesi, belirtilen nedenlerle Anayasa'nın Başlangıç 2., 9., 10., 13., 33. ve 35. maddelerine aykırıdır."